

KOKOLY ZSOLT
VERES-KUPÁN HUNOR

A szabad véleménynyilvánításhoz és a méltósághoz való jog az online térben

A romániai ítélkezési gyakorlat egysége az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjoga tükrében

Freedom of Speech and Right to Dignity in Online Context

Towards a Unitary Approach in Romanian Jurisprudence Reflected in the Case-Law of the European Court of Human Rights

Abstract: In a rapidly evolving landscape where online platforms and social media become the main forums to freedom of expression, jurisprudence before national courts deals with increasing caseloads where two personality rights concur (freedom of expression and the right to dignity). Therefore, a unity approach in interpretation and application in Romanian jurisprudence is a strategic objective, shaped under the auspices of the case-law of the European Court of Human Rights so as to avoid future condemning judgements.

Keywords: freedom of expression, right to dignity, jurisprudence, European Court of Human Rights

Összefoglaló: A rohamosan fejlődő infokommunikációs technológiának köszönhetően napjainkban az online tér és a közösségi média jelenti a véleménynyilvánítás fő formáját. A változások következtében egyre nagyobb számban kerülnek a nemzeti bíróságok elé olyan esetek, amelyekben a szabad véleménynyilvánításhoz való jog és méltósághoz való jog az internet világában szembekerül egymással, így fokozott jelentősége van annak, hogy az igazságszolgáltatás olyan egységes ítélkezési gyakorlatot tudjon felmutatni, ami összhangban van az Emberi Jogok Európai Bírósága által kialakított esetjoggal, elkerülve ezáltal a későbbi elmarasztaló ítéleteket.

Kulcsszavak: véleménynyilvánítás szabadsága; méltósághoz való jog; joggyakorlat; Emberi Jogok Európai Bírósága

1. Bevezető

Mindennapjainkban tapasztalhatjuk, hogy túlnyomórészt az online tér és a szociális média jelenti a véleménynyilvánítás fő formáját, az internetes platformok és hírportálok háttérbe szorították az írott sajtót, a véleménnyformálás tradicionális eszközét. Az elmúlt évtized infokommunikációs fejlődési folyamata dinamikusan folytatódik, sőt a mesterséges intelligencia még tovább is gyorsítja. A dinamikus fejlődés számos megpróbáltatás elé állítja a jogot és a jogtudományt is, hiszen az új jelenségek sokszor új jogalkotási és -alkalmazási megoldásokat igényelnek. A jog ilyen helyzetekben nem lehet teljesen statikus, reagálnia kell az újonnan megjelenő társadalmi változásokra – jelenünkben már evidensnek mondható, hogy a véleménynyilvánításhoz való jog és a méltósághoz való jog egyre gyakrabban kerül összeütközésbe az internet világában.

Románia az Emberi Jogok Európai Egyezményét (továbbiakban: EJEE, Egyezmény) 1994 májusában ratifikálta,¹ elfogadva ezáltal az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: EJEB) az EJEE 32. cikkében meghatározott joghatóságát. A 2020-as évben Románia az EJEB által meghozott elmarasztaló ítéletek számát (64 ítélet) figyelembe véve az uniós országok közül az első helyen végzett.² A Vedem Just Egyesület által készített statisztika szerint az ország 11 esetben sértette meg az Egyezmény magán- és családi élet tisztelgésben tartására vonatkozó szabályait, míg a véleménynyilvánítás szabadságának kérdéskörében 7 esetben született Romániára nézve negatív döntés. Románia aktuális statisztikái is problémásnak bizonyulnak. Az EJEB által nyilvánosságra hozott statisztikákból kiderül, hogy a 2022-es év 72 elmarasztaló ítélettel zárult.³ A 72 ítéletből 6 esetben a magánélet szabadsága, 5 esetben a véleménynyilvánítás szabadsága sérült.⁴ Romániát a megállapított jogsértések abszolút számában ismét csak Törökország (73 ítélet), Ukrajna (141 ítélet) és Oroszország (374 ítélet) előzte meg. A rövid statisztikai kitekintésből egyértelműen kiderül, hogy az EJEE által lefektetett szabályok és az EJEB esetjogának értelmezése és alkalmazása továbbra is nehézséget okoz a román jogalkalmazóknak a korábban említett két versengő alapjog esetében is.

Módszertani szempontból az alábbi kutatási kérdéseket állítjuk fel és keressük rájuk a választ: megfelel-e a román nemzeti szabályozás a szerződéses követelményeknek, illetve melyek azok a szempontok, amiket az EJEE és az EJEB által felállított követelmények szerint figyelembe kell vennie a hazai jogalkalmazónak? Milyen speciális kérdéseket vet fel a jogok online térben történő ütközése? Megfelel-e a hazai joggyakorlat az EJEB által kialakított szabályoknak, és ezek alapján egységesek-e a belső jog alapján hozott ítéletek?

1 1994. évi 30. törvény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyveinek ratifikálásáról, Románia Hivatalos Közlönye, 1994. május 31., 135. sz.

2 Raport CEDO: 64 de condamnări ale României anul trecut. <https://vedemjust.ro/cedo2020/> (letöltés ideje: 2025. 04. 03.).

3 European Court of Human Rights, Press Country Profile. [Online]. Elérhető: https://www.echr.coe.int/Documents/CP_Romania_Eng.pdf (letöltés ideje: 2025. 04. 03.).

4 Benea, 2023.

A kutatási eredmények összegzése azt a célt is szolgálja, hogy referenciapontot rögzíthessünk, és két jelentős normakeret bevezetésének hatását mérhessük a későbbi joggyakorlatra: egyrészt az Emberi Jogok Európai Egyezményének 16. Kiegészítő Jegyzőkönyvét, amely Románia esetében 2023-tól lépett hatályba, és ennek alapján immár lehetőség van arra, hogy Románia Alkotmánybírósága és a Legfelsőbb Semmitő- és Ítéлőszék tanácsadó véleményt kérjen az Emberi Jogok Európai Bíróságától az Egyezményben vagy annak jegyzőkönyveiben meghatározott jogok és szabadságok értelmezésével vagy alkalmazásával kapcsolatos elvi kérdésekben. Az új jogi eszköz bevezetéséhez joggal fűződhet az a remény, hogy ezáltal lecsökkennek az Egyezmény helytelen értelmezéséből vagy alkalmazásából eredő jogsérelmek, és ezáltal közvetlenül a Romániát elítélő döntések száma is. Az a tény, hogy 2022-höz viszonyítva 2024-ben kevesebb elmarasztaló ítélet született,⁵ mindenképpen figyelembe veendő mint befolyást gyakorló tényező.

Hasonlóan figyelemre méltó tényezőnek látjuk, hogy 2024-től teljeskörűen alkalmazandó a digitális szolgáltatásokról szóló európai rendelet,⁶ amely kötelezettségeket ró az online platformokra úgy, hogy a véleménynyilvánítás szabadságát és az információ szabadságát biztosíthassa. Ez az új jogi eszköz további fogódzókat nyújt az online térben történő véleménynyilvánítás korlátozási lehetőségeinek feltérképezéséhez.

Az új jogi megoldásoknak a bírósági gyakorlatra kifejtett hatása nem egyik napról a másikra mérhető, egy bizonyos idő elteltével érdemes lesz újból megvizsgálni, hogy milyen mértékben változott a hazai joggyakorlat, és milyen jogfejlesztő hatást gyakoroltak az egységesítésre, illetve hogy mennyire sikerült a hazai joggyakorlatnak az EJEB szabályainak megfelelni.

---

2. A belső jog normatív kerete

Az alapjogi konfliktusok szempontjából elsősorban az alkotmányjogi dimenziót érdemes megvizsgálni, ezen belül Románia Alkotmánya normatívait és a releváns alkotmánybírósági határozatokat.

A kifejezés szabadságát a román jogrendszer egyértelműen alapjogként kezeli, mivel a jogintézményt az Alkotmány II. cím II. fejezete szabályozza, mely *Az alapvető jogok és szabadságok* címet viseli. Románia hatályos (2003-ban módosított) Alkotmánya⁷ a kifejezés szabadságáról a 30. cikke (1) bekezdésében így fogalmaz: „A gondolatok, a vélemények vagy a hitvallások kifejezésének szabadsága, és bármilyen alkotások szabadsága,

5 Románia 2024-ben továbbra is a 4. helyen áll a jogsértések tekintetében, azonban már csak 58 elmarasztaló ítélet született ellenében. European Court of Human Rights, Press Country Profile. https://www.echr.coe.int/Documents/CP_Romania_Eng.pdf (letöltés ideje: 2025. 12. 03.).

6 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022. évi 2065. rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet) (EGT-vonatkozású szöveg).

PE/30/2022/REV/1. HL L 277., 2022. 10. 27., 1–102.

7 Varga, 2016.

elő szóval, írással, képekkel, hangokkal vagy más tömegkommunikációs eszközökkel, sérthetetlen.” Ezzel kapcsolatban fontos már most megjegyezni, hogy az alkotmányszöveg a kifejezés eszközeire nem tartalmaz taxatív felsorolást, és a lehetséges más eszközökre való utalással egyértelművé teszi, hogy a hatálya kiterjedhet a modern kommunikációs eszközökre is. Annak ellenére, hogy a „sérthetetlen” kifejezés első ránézésre a korlátozás tilalmát és a jog abszolút jellegét sugallja, a 30. cikk egyértelműen megválaszolja a korlátozhatóság kérdését. A kifejezés szabadságának konstitucionális korlátait az Alkotmány 30. cikkének (6) és (7) bekezdése foglalja magába. A (6) bekezdés azokat az eseteket sorolja fel, amelyekben az alapjog mások jogának védelme érdekében korlátozható: ennek ezen jog gyakorlása nem sértheti mások méltóságát, becsületét, magánéletét és saját képmáshoz való jogát. További korlátozási lehetőségeket fogalmaz meg a (7) bekezdés, mely a közérdekű prohibítív indokokat sorolja fel.

Románia Alkotmányát tanulmányozva egyből kitűnik, hogy a méltósághoz való jog a II. cím II. fejezetében nincs alapjogként nevesítve. Ennek ellenére alkotmányos védelme implicit módon kiolvasható a 30. cikk (6) bekezdéséből, ahol megjelenik mint a véleménynyilvánítás egyik korlátja. Továbbá az alkotmányszöveg preambuluma tekinthető általános elvekről szóló rész az emberi méltóságra mint a román nép egyik legfelsőbb értékére hivatkozik. A Román Alkotmánybíróság állásfoglalására 2005-ben került sor. A testület az Alkotmány I. cím 1. cikkének (2) bekezdésére hivatkozva állapította meg a Büntető Törvénykönyv egyes cikkeit hatályon kívül helyező törvény alkotmányellenességét, mivel az joghézagot teremtve lehetetlenné tette a sajtóban történő rágalmozás elleni védelmet.⁸ A döntés esetünkben fontos, mivel alátámasztja a méltósághoz való jog alkotmányos védelmét. A testület kifejezte, hogy a rágalmozás inkriminálása által védett jogtárgy nem más, mint a személy méltósága, jó hírve és becsülete, a védelem hiánya pedig kimeríti az alkotmányellenesség fogalmát.

Az Alkotmány 53. cikke a II. fejezet lezárásaként általános jelleggel szól a szabadságok korlátairól. Az (1) bekezdésben a közérdek által meghatározott értékek mellett (nemzetbiztonság, közrend, közegészségügy, közérkölcstb.) megjelenik az állampolgárok jogainak, szabadságainak védelme is, mint a korlátozás legitim célja. A cikk kimondja, hogy a korlátozásnak kötelező jelleggel törvényi megalapozottsággal kell rendelkeznie, ezért az egyes személyiségi jogok és az ezekbe való beavatkozás polgári jogi szabályozás keretein belül a Román Polgári Törvénykönyvben kerülnek kibontásra. A (2) bekezdés a korlátozás szükségességének, arányosságának, diszkriminációmentességének követelményét fekteti le, melynek alkalmazása nem vezethet a jog vagy szabadság létének érintéséhez.

Mivel a szabályozás hatálya kiterjed a belső jogban alkotmányos védelemben részesített szabadságok egészére, a Román Alkotmánybíróság számos esetben pontosította az 53. cikk terjedelmét, tartalmát és a jogszerű korlátozás feltételeit, leszögezve, hogy a más címzettek jogaiból eredő korlátozások eltörlése nem lehetséges, ugyanis ezeket a jogokat az állami hatóság ugyanúgy köteles védelemben részesíteni. A szabadság jogszerű érvényesítése az adott jogszabályi keret szerint ott ér véget, ahol más

8 Románia Alkotmánybírósága, 2007/62. döntés.

jogalanyok szabadsága kezdődik. A döntés alátámasztja, hogy a II. fejezetbe foglalt szabadságok mások jogainak védelme érdekében korlátozás tárgyává tehető.⁹

Egy másik döntés ismételten megerősíti, hogy az alkotmányos jogok korlátozása nem alapozza meg önmagában az alkotmányellenességet. A korlátozás megengedhető, amennyiben mások jogainak és szabadságainak jogbiztonságát garantálja, és ilyen szempontból szükségesnek bizonyul. A korlátozást megalapozhatja az egyéni, nemzeti vagy csoportérdek és a közjó. Ezek az értékek megjelenhetnek a jogok védelmének eszközeként olyan helyzetekben, amikor az alapjogok gyakorlása visszaélészerűvé válik.¹⁰ Az 53. cikk meghatározza a korlátozás felételeit és határait, azonban ezek kizárólag az Alkotmány II. cím II. fejezetébe foglalt alapjogokra vonatkoznak, más normákban kodifikált jogok esetében nem alkalmazhatóak.¹¹

Az alkotmánybíróági joggyakorlatban az arányosság követelményéről kifejezésre került, hogy az elvnek megfelelően bármilyen intézkedésnek célszerűnek, szükségesnek és arányosnak kell lennie. A célszerűség azt fejezi ki, hogy az intézkedésnek objektív módon alkalmasnak kell lennie a kitűzött cél eléréséhez. A szükségesség alapján az intézkedésnek nélkülözhetetlennek kell lennie az elérni kívánt cél szempontjából. Az arányosság ebben az esetben azt jelenti, hogy a védeni kívánt konkrét érdekek egyensúlyának kell fennállnia ahhoz, hogy az intézkedés megfeleljen az elérni kívánt célnak.¹²

A bemutatott Alkotmánybíróági döntések mellett, az Emberi Jogok Európai Egyezménye és az ehhez kapcsolódó joggyakorlat szempontjából fontos megemlítenünk az Alkotmány 11. és 20. cikkét. A 11. cikk (2) bekezdése a nemzetközi és a hazai jog viszonyáról kimondja, hogy a Parlament által ratifikált nemzetközi szerződések a hazai jog részét képezik. Továbbá a 20. cikk az emberi jogokra vonatkozó nemzetközi szerződésekről megállapítja, hogy az állampolgárok jogaira és szabadságaira vonatkozó alkotmányos rendelkezéseket többek között az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával összhangban kell értelmezni és alkalmazni. A 20. cikk. (2) bekezdése elfogadja a nemzetközi jog primátusát, ugyanis úgy rendelkezik, hogy a Románia által az alapvető emberi jogokra vonatkozóan részes félként aláírt paktumok és szerződések és a belső jog közötti eltérések fennállása esetén a nemzetközi szabályozásokat kell elsőbbségben részesíteni, kivéve amikor az Alkotmány vagy a belső törvények kedvezőbb rendelkezéseket tartalmaznak.

A véleménynyilvánítás szabadságát az új Román Polgári Törvénykönyv¹³ (továbbiakban: Rptk.) 70. cikke mondja ki, mely az Alkotmánnyal szemben eltérő terminológiát használ (a szabad véleménynyilvánításhoz való jog). A törvényszöveg a (2) bekezdésben a jog gyakorlásáról annyit szögez le, hogy az csakis a 75. cikkben előírt esetekben és mértékben korlátozható. Az Rptk. 75. cikke úgy rendelkezik, hogy a törvénykönyv

9 Románia Alkotmánybíróága, 2005/587. döntés.

10 Románia Alkotmánybíróága, 2004/245. döntés.

11 Románia Alkotmánybíróága, 2004/503. döntés.

12 Románia Alkotmánybíróága, 2014/462. döntés, 30. pont.

13 A Polgári Törvénykönyvről szóló 287/2009. évi 287-es törvényt hatályba léptető 2011. évi 71-es törvény (Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil), Románia Hivatalos Közlönye, 2011. július 15., 505. sz.

ezen cikkében (I. Könyv, II. cím, II. fejezet 3. cikk, 70–77. cikk) előírt jogokba történő beavatkozás nem minősül jogsértésnek, amennyiben az törvényben vagy Románia által aláírt emberjogi szerződésben vagy nemzetközi egyezményben megengedett.

Az Rptk. a 72. cikkben az Alkotmánnyal ellentétben a méltósághoz való jogot saját szabályozási tartalommal részesíti, mely így szól: „(1) Mindenkit megillet az a jog, hogy méltóságát mások tiszteletben tartsák. (2) Tilos valamely személy becsületét és hírnevét sérteni ennek beleegyezése, vagy a 75. cikkben előírt korlátok betartása nélkül.” Akárcsak a véleménynyilvánítás szabadságára, a méltósághoz való jogra sem tekinthetünk korlátokat nem tűrő abszolút jogként. A törvénycikket olvasva egyből kitűnik, hogy a méltóság fogalmát és pontos tartalmát nem határozza meg a jogalkotó, azonban a (2) bekezdés tartalma alapján azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a személy becsületét és jó hírnevét a méltósághoz való jog tartalmi elemeiként részesíti védelemben.

A saját képmáshoz való jog és a magánélet szabadságának jogi besorolása számos problémát vet fel. Felmerül a kérdés, hogy a két személyiségi jog beletartozik-e a méltósághoz való jog tartalmába, ugyanis a törvénykönyv ugyanabban a cikkben, de különálló cikkeken szabályozza azokat. A saját képmáshoz való jogot a törvénytörvény a 73. cikkben szabályozza, melynek (2) cikke szintén kimondja a 75. cikk alkalmazását. A magánülethez való jog szabályozása a 71. cikkben található, mely megállapítja, hogy senki nem vethető alá a magán-, családi vagy személyi életébe, lakhelyére, tartózkodási helyére, levelezésébe történő beavatkozásnak a személy beleegyezése hiányában, vagy a 75. cikkben előírt korlátok betartása nélkül. A szabályozás további érdekessége, hogy a magánélet megsértéséről rendelkező 74. cikk h) pontja a magánülethez való jogsérelemnek nevezi a név, képmás, hangmás vagy egy másik személlyel való hasonlóság rosszhiszemű felhasználását, amiből arra következtethetünk, hogy a jogalkotó a képmáshoz való jogot a magánülethez való jog részeként kezeli.

Az említett fogalmak tartalma, együttes vagy külön történő értelmezése sajnálatos módon az Rptk. 2011-es hatálybalépése óta nem kielégítő mértékben tisztázott sem a joggyakorlat, sem a szakirodalom számára.¹⁴ Egyes szerzők szerint a méltósághoz való jog magába foglalja a saját képmáshoz való jogot, annak ellenére, hogy a Polgári Törvénykönyv a tisztánlátás kedvéért külön szabályozza ezeket, mivel a képmás egy személy közmegítélését befolyásolhatja, és a hírnév a képmáshoz való jogra való határozás nélkül nem határozható meg.¹⁵

Az Rptk. 253. cikke határozza meg azokat a védelmi eszközöket, amelyeket a természetes személy igénybe vehet, amennyiben nem vagyoni jogait veszélyeztették vagy megsértették. A bíróság által alkalmazható szankciók ismerete fontos, ugyanis a hazai jogalkalmazó ezeknek az igénybevételével kell megfeleljen az Alkotmány és az egyezményes standardok által is elvárt arányosságnak a két alapjog ütközésekor. A bíróság elrendelheti a jogsértő cselekmény megtiltását, ha az közvetlenül fenyeget, a jogellenes cselekmény beszüntetését és a jövőre vonatkozó megtiltását, ha az még fennáll, valamint az elkövetett cselekmény jogellenes jellegének megállapítását, ha az általa okozott sérelem jelenleg is fennáll.

¹⁴ Kokoly, 2021, 72–73.

¹⁵ Stoicescu, 2019, 10–11; Ionescu, 2013.

Az Rptk. 253. cikk (3) bekezdése tovább bővíti a bíróság eszköztárát. Kérhető a cselekmény elkövetőjének bármilyen olyan intézkedésre való kötelezése, amelyet a sérelmet szenvedő fél szükségesnek ítél a sérülést szenvedett jog visszaállításának érdekében. Az elkövető kötelezhető, hogy saját költségén tegye közzé az elítélő határozatot, vagy tegyen meg bármilyen olyan intézkedést, ami a jogsértő cselekmény megszüntetéséhez vagy a károk megtérítéséhez szükséges. A (4) bekezdés felróható sérelem esetén lehetővé teszi a vagyoni jóvátételt nem vagyoni károkozás esetén is. Bár a 253. cikk a természetes személyekre korlátozza a keresetindítás jogát, az Rptk. 257. cikke hasonlósági alapon kiterjeszti azt a jogi személyekre is.

---

3. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye

Az Emberi Jogok Európai Egyezményének rendszerében megkülönböztethetjük az abszolút, erős és minősített jogokat. Az abszolút jogok az ember létét és méltóságát a legkomolyabb támadásoktól védik. Abszolút jognak minősül az élethez való jog (2. cikk) vagy a kínzás, embertelen és megalázó bánásmód tilalma (3. cikk). Ezeknek a jogoknak a közös ismérve, hogy az Egyezmény 15. cikkének 2. bekezdése sürgősségi-arányossági teszt alkalmazásával ezek is korlátozhatók (abortusz, eutanázia).¹⁶ Az egészen kivételes esetekben korlátozható abszolút jogokkal szemben az erős jogoknak a korlátozása megengedhetőbb, azonban csakis különösen megalapozott okból. Erős jognak minősül a szabadsághoz való jog.¹⁷

Az általunk vizsgált magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog (8. cikk) és a véleménynyilvánítás szabadsága (10. cikk) a minősített jogok kategóriájába sorolható be. Megnevezésük onnan ered, hogy a rájuk vonatkozó 1. bekezdés tartalmát és a korlátozhatóságát a 2. bekezdés egy korlátozási klauzulával minősíti. A korlátozhatóság lehetősége tágabb, mint az erős jogok esetében. A minősített jogok közös jellemzője, hogy a személyes autonómia védelmét hivatottak szolgálni.¹⁸

A véleménynyilvánítás szabadságát az Egyezmény 10. cikke szabályozza,¹⁹ melynek szövegét olvasva megállapítható, hogy a román alkotmányos szabályokkal szemben az Egyezmény a véleménynyilvánítás szabadságának részeként említi meg az információk megismerésének jogát, míg a Román Alkotmány a 31. cikkben szabályozza azt, az információhoz való jogként. A korlátozások és a szankciók szempontjából a két jogforrás más fogalmakat használ, mégis a tartalom szempontjából számos hasonlóságot fedezhetünk fel. Mindkettő megköveteli, hogy a korlátozásnak egy demokratikus társadalomban szükségesnek kell lennie, mindkét forrás elkülöníti a különböző közérdek által meghatározott célokat és mások jogainak védelmét mint a beavatkozás legitim céljait.

¹⁶ Dudás, 2021, 55–56.

¹⁷ Dudás, 2021, 101.

¹⁸ Dudás, 2021, 223.

¹⁹ Emberi Jogok Európai Egyezménye, 10. cikk.

A 10. cikk által nyújtott védelem jogosultjainak kérdéséről az EJEB több esetben hozott döntést.²⁰ Az *Autronic AG kontra Svájc* ügyben a Bíróság korábbi esetekre hivatkozva tisztázta, hogy sem az illető jogi személy korlátolt felelősségű társasági jogállása, sem az a tény, hogy tevékenysége kereskedelmi jellegű volt, sem a véleménynyilvánítás szabadságának lényegi jellege nem foszthatja meg a jogi személyt a 10. cikk védelméről. Az EJEB hangsúlyozta, hogy a védelem mindenkire vonatkozik, legyen az természetes vagy jogi személy, továbbá az ügy indoklásában kitért arra is, hogy a 10. cikk által nyújtott védelem nemcsak az információ tartalmára vonatkozik, hanem a továbbítás vagy a vétel módjára is kiterjed, mivel a kommunikációs eszközökre vonatkozó bármilyen korlátozás szükségszerűen beavatkozik az információ megszerzéséhez és átadásához való jogba.²¹

A védelem címezettjei a román szabályozáshoz hasonlóan a természetes és a jogi személyek. Az EJEB és az Egyezmény esetében sincs korlátozva a kifejezés eszköze, a vélemény kinyilvánítása minden módon és formában megengedett (írásbeli beszéd, szóbeli beszéd, nemzeti vagy nemzetközi televíziós műsorok, rádióműsorok, filmek, videók, képek, festmények), beleértve az internetes oldalakat és hírportálokat is.²²

A méltósághoz való jog szabályozásának összehasonlítása esetében már komolyabb problémába ütközünk, ugyanis a romániai rendszer teljesen más módszereket alkalmaz, mint az EJEB vagy más nemzetközi vagy uniós források. Az Egyezmény nem tartalmaz rendelkezéseket a méltósághoz való jogra vonatkozóan, továbbá a román szabályozásban az annak részét képező jó hírnévhez való jog sem egészül ki saját szabályozási tartalommal. Az emberi méltóság nemzetközi értelmezését ezért szükséges külön megvizsgálnunk.

A román szakirodalmat szemlélve, azt látjuk, hogy a jó hírnévhez való jogot az emberi méltóság tágabb fogalmába illeszti, amelyre az 1945. október 24-én hatályba lépett ENSZ Alapokmány preambuluma és az 1945. november 16-án elfogadott UNESCO-egyezmény preambuluma is utal. Ezt követően a jó hírnévhez való jogot kifejezetten rögzítették az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 12. cikkében és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egységokmányának 19. cikkében, mint a véleménynyilvánítás szabadságának korlátját. Az Európai Unióról szóló szerződés sem szabályozza elhatároltan a jó hírnévhez való jogot, de létezése implicit módon következik, mivel a magánélet egyik összetevője és a méltósághoz való jog egyik aspektusaként fogható fel. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye nem tartalmaz kifejezett utalást a jó hírnévhez való jogra. Az egyetlen implicit utalás a jog elismerésére a 10. cikk. 2. paragrafusában található, amely korlátokat szab a véleménynyilvánítás szabadságának.²³ A jó hírnévhez való jog és a méltósághoz való jog védelme az EJEB joggyakorlatában kristályosodott ki. Az EJEB a *Chauvy és Mások kontra Franciaország* ügyben²⁴ kimondta, hogy a jó hírnévhez való jogot az Egyezmény magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogról szóló 8. cikke védi.

20 *The Sunday Times v. The United Kingdom*, Judgment of 26 April 1979, no. 6538/74.

21 *Autronic AG v. Switzerland*, Judgment of 22 May 1990, no. 12726/87, § 47.

22 Stoicescu, 2019, 24.

23 Stoicescu, 2019, 41–42.

24 *Chauvy and Others v. France*, Judgment of 29 June 2004, no. 64915/01, § 70.

A Bíróság álláspontját megerősítette az *Axel Springer AG kontra Németország* ügyben, melyben újból hangsúlyozta, hogy a jó hírnév védelméhez való jog olyan jog, amelyet az Egyezmény 8. cikke a magánélet tiszteletben tartásához való jog részeként véd. Továbbá a Bíróság kimondja, hogy a magánélet fogalma tág, kimerítő meghatározásra nem alkalmas fogalom, amely a személy testi és lelki integritására terjed ki, és ezért magában foglalhatja egy személy identitásának számos aspektusát, mint például a személy képmáshoz való jogával kapcsolatos elemeket is.²⁵

Az esetjog alapján megállapíthatjuk tehát, hogy a jó hírnévhez való jogot (mely az Rptk. 72. cikk (2) bekezdése alapján a méltósághoz való jog részét képezi) az Egyezmény 8. cikke direkt módon oltalmazza. Az Egyezmény 8. cikke kimondja, hogy: „1. Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák. 2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

Ahhoz, hogy valamely jog korlátozása (beleértve a magánélethez való jogot) indokolt legyen, az Alkotmány 53. cikkében kifejezetten előírt követelményeknek együttesen kell teljesülniük, nevezetesen: a jog korlátozását törvényben kell szabályozni; az alkotmány szövegében kifejezetten előírt okokkal kell igazolni, nevezetesen: a nemzetbiztonság, a közrend, az egészség vagy az erkölcs védelme, a jogok és az emberi jogok védelme, valamint a közrend, az egészség vagy az erkölcs védelme, a polgárok jogainak és szabadságainak védelme, bűnügyi nyomozás lefolytatása, természeti csapás, katasztrófa vagy különösen súlyos katasztrófa következményeinek megelőzése; a demokratikus társadalomban szükségesnek kell lennie; arányosnak kell lennie az azt kiváltó helyzettel; megkülönböztetésmentesen kell alkalmazni; nem sértheti valamely jog vagy szabadság létezését.²⁶

Fontos, hogy a magánélethez való jog jelentése és terjedelme különbözik az illető jogalany szempontjából, ugyanis a jog védelmi szintje különbözik annak szempontjából, hogy a jog címzettje természetes személy (ebben az esetben vizsgálatra kerül, hogy közszereplő-e vagy sem), vagy jogi személy. Az esetjog rámutat, hogy a jogi személy hírnevének védelme nem rendelkezik ugyanolyan erővel, mint a magánszemélyek hírnevének vagy jogainak védelme. Míg az utóbbi az egyén méltóságára is kihathat, az előbbi nélkülözi ezt az erkölcsi dimenziót. Ez a különbség még hangsúlyosabb, amikor egy hatóság hivatkozik a jó hírnévhez való jogra.²⁷ Olyan esetekben, amikor a hírnévhez fűződő érdek egy vállalat érdeke, kereskedelmi érdekről beszélhetünk, amely nem feltételezi az emberi méltóság elemzését.²⁸ Fontos tehát az ügy által érintett jogalanyok esetről esetre történő vizsgálata.

Bár az EJEE, Románia Alkotmánya, valamint a Román Polgári Törvénykönyv rendszere, nyelvezete, fogalomhasználata között jelentős eltérések figyelhetők meg, fontos

25 *Axel Springer AG v. Germany*, Judgment of 7 February 2012, no. 39954/08, § 83.

26 Románia Alkotmánybírósága, 2017/244. döntés.

27 *Freitas Rangel v. Portugal*, Judgment of 11 January 2022, no. 78873/17, § 53.

28 *UJ. v. Hungary*, Judgment of 19 July 2011, no. 23954/10, § 22.

ismét megjegyezni, hogy a román jogrendszer az Alkotmány 11. és 20. cikke által elfogadja az Egyezmény és az EJEB esetjogának elsőbbségét, ezáltal részben megoldódnak a korábban bemutatott értelmezési kérdések. Mielőtt rátérnénk a konkrét, internetes világra vonatkozó szabályozásra és a hazai és EJEB-jogesetek elemzésére, szükséges megemlítenünk az alapjogi konfliktus legfontosabb szempontjait.

---

4. Az Egyezmény 10. és 8. cikkébe való jogszerű beavatkozás feltételei az EJEB joggyakorlatában

A jogszerű beavatkozásnak az Egyezmény alapján három alapvető feltétele van: a beavatkozás jogszabályi alapja, legitím célja és szükségessége a demokratikus társadalomban. A követelmények teljesülésének feltételeit, ezek pontos tartalmát az EJEB joggyakorlata bontja ki.

4.1. A véleménynyilvánítás szabadsága

A Bíróság a kérelmezők által benyújtott ügyekben egy olyan folyamat szerint jár el, melynek meghatározott, egymást követő lépései vannak. Az EJEB először azt vizsgálja, hogy történt-e beavatkozás valamely védelemben részesített jog gyakorlásába. Amennyiben a beavatkozás ténye megállapításra kerül, az EJEB algoritmikus módszerrel jár el, sorban azt elemzi, hogy a beavatkozást jogszabály írta-e elő, és hogy a beavatkozás a törvényes célok egyikét követte-e, esetünkben a 8. cikk és 10. cikk 2. paragrafusá értelmében. Végezetül a Bíróság a szükségességi és arányossági teszt elvégzésével azt vizsgálja, hogy a beavatkozás szükséges volt-e egy demokratikus társadalomban.

Az EJEB a *Cangi kontra Törökország* ügyben hangsúlyozta, hogy az esetek többségében a korábban említett három vizsgálati tárgy az, amely meghatározza a Bíróság végkonklúzióját egy adott ügyben. Mindezek alapján először meg kell határozni, hogy a beavatkozás jogszabály által volt-e előírva. Amennyiben megállapításra kerül, hogy ez a feltétel nem teljesül, akár a 10. cikk, akár a 8. cikk esetében a további feltételek elemzését az EJEB nem folytatja le, ilyen esetekben a jogsértés automatikusan megállapításra kerül.

A Bíróság joggyakorlata tisztázza, hogy elsősorban a nemzeti hatóságok, nevezetesen a bíróságok jogkörébe tartozik a nemzeti jog értelmezése. Ha az értelmezés nem önkényes vagy nem nyilvánvalóan észszerűtlen, a Bíróság szerepe annak megállapítására korlátozódik, hogy az adott értelmezés hatásai összeegyeztethetők-e vagy sem az Egyezmény szövegével. Annak érdekében, hogy egy normát „törvénynek” lehessen tekinteni, szükséges, hogy az kellő pontossággal legyen megfogalmazva ahhoz, hogy a polgár a normához tudja igazítani magatartását, és szükség esetén megfelelő tanácsadással képes legyen a körülményekhez viszonyítva észszerű mértékben előre látni azt, hogy a cselekedete esetlegesen milyen következményekkel járhat.

A Bíróság a *Perinçek kontra Svájc* ügyben pontosította, hogy a következményeknek az előreláthatósága nem lehet abszolút, ugyanis a gyakorlat azt mutatja, hogy ez elérhetetlen. Bár az előreláthatóság az EJEB számára is elérendő cél, mégis előfordulhat, hogy az túlzott merevséget generál. Ez nem kívánatos eredményekhez vezethet, ugyanis a jognak képesnek kell lennie lépést tartani a különböző területeken megnyilvánuló változó körülményekkel. Ennek megfelelően számos törvényt elkerülhetetlenül olyan kifejezések használatával fogalmaznak meg, amelyek kisebb vagy nagyobb mértékben homályosak, és amelyek értelmezése és alkalmazása a joggyakorlat feladata.

Fontos megjegyezni, hogy az EJEB gyakorlatában a „törvény” kifejezést jogi normaként kell értelmezni, ezért nem tartozik az elemzés tárgyába az adott ország jogforrási hierarchiája. Egy jogszabály előreláthatóságának értékelése során a Bíróság a jogszabály minőségének ellenőrzésére is vállalkozik, vizsgálja a szóban forgó jogszabály egyértelműségét és pontosságát. Az esetjogban többször megismétlésre került, hogy a „törvény által előírt” kifejezés nemcsak azt követeli meg, hogy a kifogásolt intézkedésnek a belső jog kell valamilyen alapul szolgáljon, hanem a szóban forgó norma hozzáférhetősége és minősége is a vizsgálat tárgyát képezheti. A Bíróság véleménye szerint a nemzeti hivatalos közlönyben közzétett jogszabály hozzáférhetőnek minősül.²⁹

Ahogy a Romániát érintő EJEB-ítéletekből is kiderül, az elmarasztalások oka nem a román jogszabályok rossz minőségében keresendő. Bár a romániai jogszabályok, az Alkotmány és az Rptk. eltérő fogalmakat használ, ezek a normák megfelelnek az Egyezmény elvárásainak. Tekintettel arra, hogy a korábban bemutatott román jogforrások és ezek esetleges módosításai kihirdetésre kerülnek Románia Hivatalos Közlönyében, a releváns normák hozzáférhetőnek minősülnek. Ennek ellenére problémát jelenthet a hazai szabályok Egyezménynek megfelelő értelmezése és alkalmazása.

A véleménynyilvánítás szabadságába való beavatkozás legitim céljait az Egyezmény 10. cikkének második bekezdése sorolja fel. Amennyiben a Bíróság megállapítja, hogy a beavatkozás nem szolgálja a hivatkozott jogos cél előmozdítását, ismét megállapításra kerülhet a jogsértés a szükségesség és arányosság vizsgálata nélkül.³⁰

A beavatkozás szükségességét egy demokratikus társadalomban, mint a korlátozás jogszerűségének feltételét, az EJEB a *Handyside kontra Egyesült Királyság*³¹ ügy óta több esetben megismételte és nyomatékosította. A véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik alapvető értéke, a személy fejlődésének és az egyén önmegvalósításának egyik alapfeltétele. A 10. cikk 2. paragrafusa alapján ez nemcsak a pozitívan fogadott vagy közömbösnek tekintett információkra vagy eszmékre vonatkozik, hanem azokra is, amelyek sértőek, megdöbbentőek vagy zavaróak. Ezek a követelmények a pluralizmus, a tolerancia és a széles látókörűség alapján állnak fenn, amelyek nélkül nem létezhet demokratikus társadalom. A 10. cikkben foglaltak szerint ezt a szabadságot bizonyos esetekben korlátozni lehet, azonban ennek lehetőségét szigorúan kell értelmezni, és a korlátozások szükségességét meggyőzően kell bizonyítani.

29 Guide to Article 10 of the European Convention on Human Rights, 62–84. §.

30 *Khuzin and Others v. Russia*, Judgment of 23 October 2008, no. 13470/02.

31 *Handyside v. The United Kingdom*, Judgment of 7 December 1976, no. 5493/72.

A 10. cikk 2. paragrafusa értelmében a „szükséges” jelző „nyomós társadalmi szükséglet” meglétét feltételezi. A szerződő államoknak van bizonyos mérlegelési jogkörük annak megítélésében, hogy fennáll-e hasonló szükséglet, de ez együtt jár az európai felügyelettel, amely mind a jogszabályokat, mind az azokat alkalmazó határozatokat – még a független bíróság által meghozottakat is – magába foglalja.

Az EJEB saját hatásköréről megjegyzi, hogy a Bíróságnak az a feladata, hogy a kifogásolt beavatkozást az ügy egészének fényében vizsgálja, és megállapítsa, hogy az „*arányos volt-e az elérni kívánt jogos céllal*”, és hogy a nemzeti hatóságok által annak igazolására felhozott indokok „*relevánsak és elegendőek*”. A Bíróságnak az elemzés lefolytatása során meg kell győződnie arról, hogy a nemzeti hatóságok a 10. cikkben foglalt elvekkel összhangban lévő standardot alkalmazták, és ezen túlmenően, a releváns tények elfogadható értékelésére támaszkodtak.³²

Annak érdekében, hogy bármilyen intézkedést ilyen értelemben szükségesnek és arányosnak lehessen tekinteni, nem létezhet más olyan eszköz, amivel a kívánt eredményt az alapjogba való kisebb mértékű beavatkozással el lehet érni, másképp fogalmazva mindig a lehető legkevésbé korlátozó intézkedést kell alkalmazni.³³ A releváns és elégséges indoklás követelményével kapcsolatban az esetjogban megállapításra került, hogy a megfelelő indoklás elmulasztása, az alkalmazandó normák vagy a joggyakorlat figyelmen kívül hagyása a beavatkozás vizsgálata során a 10. cikk megsértését vonja maga után.³⁴

4.2. A magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog

A 8. cikk által biztosított jogokba való beavatkozással kapcsolatban a Bíróság hasonló igényeket támaszt. Az EJEB úgy fogalmaz, hogy a korlátozások akkor megengedettek, ha összhangban vannak a jogszabályokkal vagy jogszabály által előírtak, ha szükségesek egy demokratikus társadalomban, és a beavatkozásra a 2. paragrafusban meghatározott célok valamelyikének védelme érdekében kerül sor.

A demokratikus társadalomban való szükségesség tesztjének értékelése során a Bíróság külön megjegyzi, hogy gyakran kell egyensúlyt teremtenie a kérelmező 8. cikk által védett érdekei és egy harmadik félnek az Egyezmény és a Jegyzőkönyvek más rendelkezései által védett jogai között. A joggyakorlatban elkülönülnek azok az esetek, amikor az ügyet az állam pozitív kötelességeinek szempontjából kell értékelni, és azok, amelyekben a negatív kötelességek kerülnek előtérbe. Ezért egy ügy kapcsán a 8. cikk hatályának és alkalmazhatóságának megállapítása után meg kell vizsgálni azt, hogy történt-e beavatkozás a jogba, vagy hogy az illető állam teljesítette-e a pozitív védelemre vonatkozó kötelezettségeit.

A 8. cikk elsődleges célja, hogy az egyén magán- és családi életét, lakását és levelezését a hatóságok önkényes beavatkozásával szemben részesítse védelemben. Ezt a klasszikus negatív tartalmú kötelezettséget a Bíróság az Egyezmény normaszövegének alapvető tárgyaként írja le. A tagállamoknak pozitív kötelezettségei abban merülnek ki, hogy biztosítaniuk kell a jogok érvényesülését a magánfelek között, ami olyan

32 *Stoll v. Switzerland*, Judgment of 10 December 2007, no. 69698/01, § 101.

33 *Glor v. Switzerland*, Judgment of 30 April 2009, no. 13444/04, § 94.

34 *UJ. v. Hungary*, Judgment of 19 July 2011, no. 23954/10. § 25–26.

normák elfogadását feltételezi, amelyek célja a magánélet tiszteletben tartásának biztosítása az egyének közötti kapcsolatok terén. Fontos kiemelni, hogy a joggyakorlatban az állam pozitív és negatív kötelezettségeinek analízise során alkalmazandó elvek az Egyezmény szerint azonosak.³⁵

5. A 8. és a 10. cikk konfliktusának és méltányos egyensúlyának alapvető szempontjai az EJEB joggyakorlatában

Mint azt korábban leszögeztük, az EJEB számos esetben megállapította, hogy a jó hírnév védelméhez való jog olyan garancia, amelyet az Egyezmény 8. cikke a magánélet tiszteletben tartásához való jog részeként oltalmaz. Valakinek a jó hírneve, becsülete és méltósága könnyen megsértésre kerülhet azáltal, hogy valaki a szólás szabadságával él. A két alapjog ütközése esetén alkalmazandó szempontok nagyfokú gyakorlati relevanciával rendelkeznek, ugyanis megállapítható, hogy a Bíróság elé kerülő véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatos esetekben a legtöbbet hivatkozott legitim cél, amivel a 10. cikk szembekerül, pontosan jó hírnevének és jogainak védelme.³⁶ Jellemzően ez azokat a tényállásokat feltételezi, amikor egy személy magán- és családi életére vonatkozó fényképek, képek, cikkek, publikációk, online bejegyzések kerülnek közzétételre, és ezáltal az aránytalan becsületsértés és rágalmozás miatt jogsérelemre kerülhet sor.

Azonban nem minden véleménynyilvánítás vonja maga után a 8. cikk alkalmazhatóságát. Fontos kiemelni: annak érdekében, hogy a 8. cikk alkalmazható legyen mások jogainak és jó hírnevének a védelmére, ahhoz az ezeket ért támadásnak el kell érnie egy bizonyos súlyossági szintet. A 8. cikk alkalmazhatóságának követelménye, hogy a cselekmény, vagyis a becsületsértés súlyossága oly mértékű kell legyen, hogy az eredményezhesse a magánélet tiszteletben tartásához való jog élvezetének komoly csorbulását. Ilyen esetekben a reputáció védelme a magánülethez való jog elemét képezi. Amikor a 8. cikk ezen kritérium alapján nem alkalmazható, abban az esetben a Bíróság az arányosság korábban említett „tradicionális” tesztjét (az intézkedés jogszabály általi előírása, egy vagy több legitim cél elérésének követése, szükségesség egy demokratikus társadalomban) veszi igénybe. A teszt alapja nem más, mint az Egyezmény korábban bemutatott két cikkének második paragrafusa.

Amennyiben megállapításra kerül a 8. cikk alkalmazhatósága, az EJEB egy speciális elemzést folytat le, a módszertan általános elvei a *Von Hannover kontra Németország* (no. 2.) ügy alapján négy pontban foglalhatók össze:

1. A két jog egyenlő védelemben részesül, ezért az ügy végkimenetelére nincs befolyással, hogy a kérelmet az állítások alanya nyújtotta be a 8. cikkre hivatkozva, vagy a 10. cikk alapján az a személy, aki a véleménynyilvánítás szabadságát gyakorolta.

³⁵ Guide to Article 8 of the European Convention on Human Rights, 8.

³⁶ Guide to Article 10 of the European Convention on Human Rights, 123. §.

2. Az egyének egymás közötti kapcsolatai terén a 8. cikknek való megfelelés biztosítására szolgáló eszközök megválasztása elvileg a Magas Szerződő Fél mérlegelési jogkörébe tartozik, függetlenül attól, hogy a rá vonatkozó kötelezettségek pozitívak vagy negatívak. A magánélet tiszteletben tartásának biztosítására különböző lehetőségek léteznek, és a kötelezettség természete a magánélet szóban forgó konkrét aspektusától függ.

3. Az Egyezmény 10. cikke értelmében a Magas Szerződő Felek bizonyos mérlegelési jogkörrel rendelkeznek annak megítélésében, hogy a véleménynyilvánítás szabadságába való beavatkozás szükséges-e, és ha igen, akkor milyen mértékben.

4. Ha a nemzeti hatóságok a Bíróság ítélkezési gyakorlatában meghatározott kritériumoknak megfelelően végezték el a mérlegelést, a Bíróságnak nyomós indokokra van szüksége ahhoz, hogy a saját álláspontját a nemzeti bíróságok döntésének helyébe helyezze.³⁷ Mindezek mellett, ha a nemzeti hatóságok által elért egyensúly nem bizonyul kielégítőnek, különösen azért, mert valamelyik érintett jog fontosságát vagy terjedelmét nem vették kellően figyelembe, az államoknak biztosított mérlegelési jogkör leszűkül.³⁸ Az általános szempontok tisztázását követően az alapjogi konfliktust két különböző aspektusból kell még megvizsgálnunk, ugyanis a méltányos egyensúly megállapítása érdekében alkalmazandó módszerek a kiadványok és a becsületsértés esetében további szempontokkal bővülnek ki.

Megvizsgálva az Egyezmény és az esetjog alkalmazhatóságát online térben történő alapjogi konfliktus esetén, abból indulnánk ki, hogy a szólásszabadság terjedelmével és kifejezés eszközével kapcsolatban a 10. cikk a közlés formájától függetlenül oltalmazza a vélemény és az információ kifejezését és terjesztését. A kommunikáció tradicionális formáival kapcsolatban megállapított szempontok alkalmazása mellett a Bíróság láthatóan figyelemmel kísérte a folyamatos fejlődésben lévő technológiát, felismerte annak speciális jellegét, és a korábban alkalmazott elemzési algoritmust ennek megfelelően bővítette ki.

Legtöbb napjainkban működő online hírportál és internetes oldal kommentszekciót is működtet, az internettel kapcsolatban ezért felmerül a kérdés, hogy felelhet-e egy online tartalomszolgáltató az olvasók sokszor anonim hozzászólásainak méltósághoz, jó hírnévhez való jogot sértő jellege miatt? A *Delfi kontra Észtország* ügyben látott napvilágot az a megállapítás, hogy az internet sajátos jellegéből adódóan a 10. cikk alapján az internetes hírportálra háruló „kötelezettségek és felelőségek” bizonyos mértékig eltérhetnek a hagyományos kiadókétól.³⁹ Mindez azt feltételezi, hogy az EJEB joggyakorlata szerint a tartalomszolgáltatók felelőssé tehetőek az oldalon megjelenő hozzászólásokért.

A *Delfi* ügyben a Bíróság meglehetősen szigorú értelmezést alkalmazott, amely szerint a hozzászólásoknak helyt adó tartalomszolgáltató platform nem csupán tárhelyszolgáltatónak minősül, hanem az általános polgári jogi szabályok szerint felelhet az oldalon megjelenő rágalmozó állítások esetén, hasonlóan, mint maga az állítást

37 *Von Hannover v. Germany* (no. 2.), Judgment of 7 February 2012, nos. 40660/08 and 60641/08, §. 104–107.

38 *Aksu v. Turkey*, Judgment of 15 March 2012, nos. 4149/04 and 41029/04, § 67.

39 *Delfi AS v. Estonia*, Judgment of 10 October 2013, no. 64569/09, § 115.

megosztó személy.⁴⁰ A felelősség azonban nem automatikus. Annak megítélése érdekében, hogy egy internetes portál üzemeltetője köteles-e eltávolítani a harmadik személy által közzétett becsületsértő megjegyzéseket, a Bíróság négy kritériumot határozott meg: 1. a megjegyzések kontextusa és tartalma, 2. a megjegyzések szerzőinek felelőssége, 3. a felperesek (tartalomszolgáltatók) által tett intézkedések és a sértett fél magatartása, 4. a sértett félre és a felperesekre gyakorolt következmények.⁴¹

A *Delfi* ítélet érdekessége, hogy a vizsgálati szempontok és a felelősség megállapításának lehetősége nem lett kiterjesztve a közösségi médiára, ezeknek alkalmazását a Bíróság egyértelműen elutasította.⁴²

A *Times Newspaper Ltd. kontra Egyesült Királyság* (Nos. 1 and 2) ügyekben a Bíróság egy internetes megosztásokra vonatkozó norma és a 10. cikk 2. paragrafusának kompatibilitását vizsgálva kimondta, hogy hozzáférhetősége és hatalmas mennyiségű információ tárolására és közzétételére való képességének köszönhetően az internet fontos szerepet játszik a nyilvánosság hírekhez való hozzáféréseinek javításában és általában az információ terjesztésének előmozdításában.⁴³ Az ügy indoklása alapján a Bíróság nemcsak elismerte az internet kimagasló szerepét a véleménynyilvánítás gyakorlásában, hanem a tradicionális média esetében érvényesülő védelmi keretet az új technológiákra is kiterjesztette.⁴⁴

A Bíróság a *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete és Index.hu Zrt. kontra Magyarország* ügyben hasonló tényállást vizsgált. Az ügyben hozott ítélet szerint nem volt megalapozott a tartalomszolgáltató felelősségre vonása, mivel a szóban forgó felhasználói hozzászólások nem tartalmaztak gyűlöletbeszédet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést. Az ügyben a Bíróság vizsgálta a szolgáltató által alkalmazott megelőző eszközöket, és úgy ítélte meg, hogy nem indokolt annak megállapítása, hogy az oldalon működő „notice-and-take-down” rendszer nem bizonyult megfelelő ellenőrző eszköznek.⁴⁵

Az ügyekből leszűrhető, hogy a platformokat folyamatos monitorizálási kötelezettség terheli, amely alapján a tartalomszolgáltatóknak folyamatosan, proaktívan figyelniük kell a kommentekre, és kötelességük cselekedni, ha súlyos jogsértést tapasztalnak. Amennyiben a tartalom súlyosan jogsértő, és a közvetítő szolgáltató azt nem távolítja el, akkor nagy valószínűséggel felelőssé tehető a jogsértésért. Nem lehet azonban megállapítani az internetes portálok objektív felelősségét a harmadik személyek bejegyzéseinek esetén, és nem elvárható az, hogy előzetesen, a bejegyzés közzététele előtt szűrjék a hozzászólásokat.⁴⁶ Hasonló szempontok alapján a *Pihl kontra Svédország* ügyben is a tartalomszolgáltató javára döntött a Bíróság.⁴⁷

40 Koltay, 2017, 137–140.

41 *Delfi AS v. Estonia*, Judgment of 10 October 2013, no. 64569/09, § 142.

42 Uo., 116.

43 *Times Newspaper Ltd. v. The United Kingdom (Nos. 1 and 2)*, Judgment of 10 March 2009, nos 3002/03 and 23676/03, § 27.

44 Uo., 40–43. §

45 *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete and Index.hu Zrt. v. Hungary*, Judgment of 2 February 2016 no. 22947/13, § 91.

46 Koltay, 2017, 137–140.

47 *Pihl v. Sweden* no. 74742/14, § 32.

A Bíróság azzal kapcsolatban, hogy létezhet-e az önmagában vett internethez való hozzáférés joga, kifejtette, hogy az Európa Tanács és más nemzetközi jogi dokumentumok közül több is elismeri az internet közszolgálati értékét és jelentőségét számos emberi jog érvényesülése szempontjából, és célként tűzte ki az internethez való egyetemes hozzáférés elérését a „digitális szakadék” leküzdése érdekében.⁴⁸

Az oldalakhoz való hozzáférés korlátozásának összeférhetőségét a 10. cikk tartalmával a Bíróság a 2013-ban lezáruló *Ahmet Yildirim kontra Törökország* esetben analizálta, melynek tényállása szerint a nemzeti bíróság teljes mértékben blokkolta a Google Sites alkalmazáshoz való hozzáférést azzal az indokkal, hogy a felperes birtokában lévő egyetlen weboldal sérti Mustafa Kemal Atatürk emlékét. A korlátozást a Bíróság a tradicionális algoritmust felhasználva vizsgálta.

Bár a felperesnek magához az internethez való hozzáférést nem tiltotta meg a török büntetőbíróság, az EJEB úgy értékelte, hogy az a tény, hogy a szóban forgó tiltás hatásai korlátozottak voltak, nem csökkenti annak súlyát, mivel az internet mára az egyik legfontosabb eszközzé vált, amelyen keresztül az egyének gyakorolják a véleménynyilvánítás és az információ szabadságához való jogukat, tekintettel arra, hogy az online tér alapvető eszközöket biztosít a politikai és közérdekű kérdésekkel kapcsolatos tevékenységekben és vitákban való részvételhez.

Az esetből levezethető, hogy az államoknak kötelességük megfelelő szabályozási keretet biztosítani az online szolgáltatások rendeltetésszerű használatához. Érvényesülnek az online terület esetében is az állam pozitív és negatív kötelezettségei. A különbségek és hasonlóságok összevetése alapján megállapítható, hogy a beavatkozás jogszerűségének hagyományos feltételei az interneten zajló kommunikáció szempontjából is alkalmazást nyernek. A nemzeti jogalkalmazó azonban figyelmet kell fordítson a terület speciális jellegzetességeire, melyek a „kötelezettségek és felelősségek” új jogalayait hívhatják életre, vagy nagyban befolyásolhatják a beavatkozás megfelelőségének vizsgálati szempontjait.

6. Romániai ügyek az EJEB előtt

Az EJEB által felülbírált esetek kimagasló számát már a bevezetőben kiemeltük. A jelenség mögött álló problémák feltérképezését segíti, ha megvizsgálunk néhány ismertebb ügyet.

A *Ponta kontra Románia* ügyben az EJEB 2022-ben hozott ítéletet. Az eset főszereplője Victor-Viorel Ponta ügyvéd, szociáldemokrata politikus és Románia volt miniszterelnöke, aki a román közélet meghatározó szereplőjének tekinthető. A Ponta-kormány egyik miniszterhelyettese 2012 májusa és augusztusa között L. I. volt, akit 2016 februárjában az Országos Korrupcióellenes Igazgatóság beidézt. Victor Ponta 2016. február 10-én, amikor még parlamenti képviselőként tevékenykedett, a következőket posztolta Facebook-oldalára: „... a miniszterelnökként eltöltött közel négy évem alatt csak egyszer

⁴⁸ *Jankovskis v. Lithuania*, Judgment of 17 January 2017, no. 21575/08, § 62.

kaptam közvetlen tájékoztatást a szakosodott állami szervektől egy miniszter, L. I. által elkövetett korrupciós kísérlet egyértelmű esetéről (aki személyes előnyök megszerzésére törekedett egy nagy amerikai befektetőtől, azért cserébe, hogy támogatni fogja egy nagyszabású romániai projekt kivitelezésének megszerzését)...”

L. I. pert indított és kártérítést követelt arra hivatkozva, hogy Ponta kijelentései hamisak, rágalmozók és megsértették jó hírnevét. A becsületsértő kijelentéseket két tévéadásban is megismételte és elemezte a média. Ponta a bírósági eljárás során azzal érvelt, hogy kijelentései ténybeli megalapozottságúak, mivel azok szakosodott állami szervektől kapott információkon alapulnak. Kiemelte, hogy kijelentéseit politikai beszédnek kell tekinteni, amelyet az Egyezmény és az EJEB ítélezési gyakorlata véd, és a téma természete kell hogy meghatározza azt, hogy a szóban forgó kijelentések hozzájárultak-e a nyilvános vitához, és ha igen, milyen mértékben. 2017-ben a nemzeti bíróság helyt adott L. I. keresetének, megállapítva, hogy a posztban tett kijelentések sértették L. I. méltóságát, és ezáltal megsértették a Román Alkotmány 30. cikkét és az Egyezményt. A nemzeti jogalkalmazó megállapította, hogy a Román Polgári Törvénykönyv 1349. és 1357. cikkében a deliktuális felelősségre vonás feltételei teljesülnek, és kötelezte Ponta urat 20 000 román lej kártérítés megfizetésére, melyet a másodfokú bíróság fellebbezés alapján 10 000 lejre csökkentett.

Az EJEB az ügyet a 10. cikk és a 8. cikk. konfliktusaként értelmezte. A döntést megalapozó generális princípiumokról szóló részben az EJEB egyértelműen megállapította a *Von Hannover* és az *Axel Springer* ügyekbe foglaltak alkalmazhatóságát. Az ügyben a ténymegállapítások és értéköltéletekre vonatkozó szempontok is szerepet játszottak.⁴⁹

A Bíróság először is megállapította, hogy az ügy szereplőinek – mindkettő volt miniszter – cselekményei nyilvános környezetben történtek, és hogy a szóban forgó poszt hozzájárult egy közérdekű kérdés, a politikai korrupció megvitatásához. A Bíróság megállapította továbbá, hogy ítéleteikben a hazai bíróságok nem vizsgálták a nyilatkozatokat az ügy teljes összefüggésében annak érdekében, hogy felmérjék a felperes szándékait. A bíróságok annak megállapítására szorítkoztak, hogy a deliktuális felelősség tényállási elemei fennállnak-e anélkül, hogy figyelembe vették volna a felperes véleménynyilvánítás szabadságához való jogát a két politikus közötti, közérdekű kérdéstről folytatott vita tágabb összefüggésében, amelyre a felperes kifejezetten hivatkozott a védelmében. A Bíróság úgy vélte, hogy a kijelentések nem nélkülözték a ténybeli alapot, amennyiben a felperes miniszterelnökségének egy adott pillanatára és nagyon konkrét információkra hivatkozott, megjelölve ezen információk forrását. Továbbá Victor Ponta ezekre az információkra támaszkodva mozdította el politikai pozíciójából L. I.-t.

A Bíróság hangsúlyozta, hogy a hazai bíróságok megfosztották a felperest attól a lehetőségtől, hogy tanúk meghallgatását indítványozza, mivel a felperes többszöri kérése ellenére megtagadták L. I. vallomástételét. A Bíróság megállapította, hogy a nemzeti bíróságok nem egyensúlyozták kielégítően L. I. jó hírnevének tiszteletben tartásához való jogát a felperes véleménynyilvánítás szabadságához való jogával szemben. A nemzeti bíróság az indoklás alapján azt is elmulasztotta bizonyítani, hogy sürgető

⁴⁹ *Ponta v. Romania*, Judgment of 14 June 2022, no. 44652/18, § 44–51.

társadalmi szükséglet támasztotta alá egy közszereplő személyességi jogi védelmének elsőbbségben részesítését Victor Ponta véleménynyilvánítás szabadságához való jogával szemben. Az elemzés hibásnak bizonyult, mivel a közérdekű ügyek tekintetében a szólásszabadság előmozdításához fűződő érdek általános érdeknek minősül.

A Bíróság mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperesnek a szabad véleménynyilvánításába való beavatkozás nem volt „szükséges egy demokratikus társadalomban”. Az Egyezmény 10. cikke egyértelműen megsértésre került, Romániát 2200 euró megfizetésére kötelezték.

A *Gheorghe-Florin Popescu kontra Románia* ügyben az EJEB 2021-ben döntött. Az ügy nevét adó újságíró blogján egy cikksorozatot tett közzé, melyben L. B.-t, a Deșteptarea médiacsoporthoz tartozó újság főszerkesztőjét és az ugyanezen csoporthoz tartozó helyi televízió egyik műsorszerkesztőjét vette célba. L. B. válaszul polgári pert indított Popescu ellen.

Az elsőfokon eljáró bíróság úgy ítélte meg, hogy a 2011. július 7-én és augusztus 18-án közzétett cikkeiben Popescu urat minden ténybeli alap nélkül L. B.-t erkölcsileg felelősnek minősítette egy öngyilkosságért. A 2011. január 15-én, a július 8-án és augusztus 4-én közzétett cikkek tekintetében a bíróság úgy határozott, hogy a vulgáris és becsületsértő kifejezések L. B. jó hírnevét súlyosan sértették. A bíróság 2012. április 11-én részben helyt adott L. B. keresetének, és 5000 román lej nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte Popescut. A cikkek szerzője élt fellebbezési jogával, azonban a Táblabíróság ezt elutasította, és helyben hagyta az elsőfokú bíróság megállapításait, nevezetesen azt, hogy az L. B.-vel kapcsolatos vádaknak nem volt tényszerű alapja, és így túllépték a véleménynyilvánítás szabadságának határait. A döntést az újabb fellebbezést követően az Ítéletábla is helyben hagyta.

Az EJEB a kérelemmel kapcsolatban először azt állapította meg, hogy a Popescura kiszabott szankció a véleménynyilvánítás szabadságába való beavatkozásnak minősül. Ezt követően, az ügy vizsgálata alapján az került meghatározásra, hogy a szóban forgó beavatkozást törvény írta elő, nevezetesen a korábbi, az Rptk. előtt hatályos Polgári Törvénykönyv 998. és 999. cikke, amely a polgári jogi felelősség általános szabályait fektette le. A megtámadott intézkedés célja is a vizsgálat tárgyát képezte. A beavatkozás L. B. becsületének védelme érdekében történt, és így a „mások jó hírnevének vagy jogainak védelme” legitim célját szolgálta. A blogbejegyzésekre a Bíróság, akárcsak Victor Ponta kérelme esetében, az EJEB a *Von Hannover* és az *Axel Springer* ügyekben lefektetett princípiumokat felhasználva végezte el az arányosság vizsgálatát, vagyis a Bíróság megállapította a 8. cikk alkalmazhatóságát és a 10. cikkel való versengését.⁵⁰

Az ügyben nagy jelentősége volt a tényállítások és értéktételek közéleti szereplőkkel kapcsolatos elválasztásának, melyre korábban szintén kitértém. A nemzeti eljárásokban hozott határozatok indoklását értékelve a Bíróság megállapította, hogy a nemzeti bíróságok lényegében a vitatott kijelentéseknek L. B. becsületére, jó hírnevére és méltóságára gyakorolt káros hatását vették figyelembe. A határozatokat arra a tényre alapozták, hogy a felperes nem tudta bizonyítani állításait, így nem tettek különbséget a tényállítások és az értéktételek között. Továbbá, a hazai bíróságok elmulasztottak

50 Gheorghe-Florin Popescu v. Romania, Judgment of 12 January 2021, no. 79671/13, § 29.

értékelni bizonyos lényeges tényezőket. Jelentős súlyt tulajdonítottak annak, hogy L. B. nem vagyoni kárának megtérítésére van szükség, miközben figyelmen kívül hagyták azt a tényt, hogy a felperes újságíró volt, és hogy a sajtószabadság alapvető funkciót tölt be egy demokratikus társadalomban. A nemzeti bíróságok azt sem elemezték, hogy a felperes nyilatkozatai közérdekű területet érintettek-e, és hozzájárultak-e egy közérdekű vitához. A romániai eljárásokban nem vizsgálták sem L. B. ismertségét, sem korábbi magatartását. Nem állapították meg pontosan, hogy L. B. az EJEB ítélkezési gyakorlata értelmében vett „közszerelő” volt-e, tekintettel a politikai életben való részvételére vagy egy médiacsoportnál főszerkesztőként és televíziós producerként való foglalkoztatására.

Az internetes cikkek tartalmát illetően a Bíróság megjegyezte, hogy a román igazságszolgáltatás szintén nem fordított kellő figyelmet azok céljára, hanem csupán arra a következtetésre jutott, hogy a felperes L. B.-t olyan negatív színben tüntette fel, amely alkalmas volt arra, hogy lelki szenvedést, aggodalmat és szorongást okozzon. Az ilyen módon történő argumentáció annak a hallgatólagos beismeréséről tanúskodik, hogy a magánélet tiszteletben tartása ebben az esetben felülírta a véleménynyilvánítás szabadságának tiszteletben tartását, ami az Egyezmény súlyos megsértésének minősül, mivel a *Von Hannover* ügy egyértelműen kimondja a vizsgált alapjogok között létező egyenlőségi viszonyt. Más alapkritériumokhoz hasonlóan nem került elvégzésre az illető cikkek elterjedtségének és az alkalmazott szankció hatásának vizsgálata sem. Az elmondottak alapján nem okozhat meglepetést, hogy a Bíróság megállapította a 10. cikk megsértését.

A Liberális Demokrata Párt (PDL) által szervezett nyári táborban Monica Luisa Macovei, a párt aktív politikusa, Románia volt igazságügyi minisztere és az Európai Parlament tagja azt nyilatkozta, hogy két szociáldemokrata politikus, V. P. képviselőházi tag és D. Ş. szenátor ügyvédi munkájuk során több millió eurós szerződéseket kötöttek választókerületük állami vállalataival, amit a politikai befolyással történő korrupció tipikus esetének nevezett. Nyilatkozatát több újság és internetes hírportál lehozta. Ezt követően D. Ş. kártérítési pert indított Macovei ellen.

Az első fokon lezajló perben a bíróság a kijelentés kontextusát vizsgálva megállapította, hogy Macovei olyan összefüggésben fejtette ki véleményét, amelyben azt vizsgálták, hogy az ügyvédi és a parlamenti képviselői tisztség összeegyeztethetetlen-e egymással. Figyelembe véve D. Ş. politikusi minősége által megalapozott túrési kötelezettségét, a bíróság nem állapította meg a kijelentés jogsértő jellegét. A nemzeti jogalkalmazó láthatóan elemezte az EEJE és az esetjog által megállapított követelményeket, ugyanis az elsőfokú bíróság a döntés indoklásában kifejtette, hogy álláspontját az Emberi Jogok Európai Bírósága is támogatja, amely több ügyben megismételte, hogy a politikusokkal szembeni kritika közérdekű ügy. D. Ş. sikeres fellebbezése alapján az Ítéletábra helyt adott a keresetnek, és megállapította a kijelentés rágalmozó jellegét. Harmadfokon a Legfelső Semmítő- és Ítéletábra helybenhagyta a másodfokon meghozott döntést, megállapítva, hogy a D. Ş.-re vonatkozó közvetlen kijelentések túllépték az elfogadható kritika szintjét, és olyan körülmények között megvalósított közvetlen kijelentésnek minősültek, amelyek esetében a felperesnek joga volt az ártatlanság vélelméhez.

Bár az Ítélszék megállapította, hogy a politikusok tekintetében a kritika elfogadható szintje valóban magasabb, azonban őket is megilleti az a jog, hogy jó hírnevüket és méltóságukat megvédjék, nem kötelesek minden kijelentést tolerálni. Az Ítélszék is figyelembe vette az EJEB a tényállítások és az értékítéletek közötti különbségtételre, valamint az ilyen állítások alátámasztására szükséges bizonyítékokra vonatkozó következtetéseit. Ezek alapján megállapította, hogy egy volt igazságügy-miniszter által megfogalmazott korrupciós cselekményekre vonatkozó vád bizonyítatlan ténymegállapítás, és helybenhagyta Macovei 2300 euróra vonatkozó kártérítési kötelezettségét.

Az EJEB az elsőfokú bíróság érvelését és döntését tartotta helytállóbbnak, az ügyet szintén a 10. és a 8. cikk konfliktusa szempontjából releváns kritériumok alapján vizsgálta meg.⁵¹ A Bíróság végül megállapította a fellebbviteli bíróságok érvelésének hiányosságait, azt, hogy nyilvánvalóan nem vették figyelembe a felperes nyilatkozatainak kollektív jellegét és a kijelentések általános kontextusát, amelyben azok elhangzottak. Az alkalmazott szankcióról megállapításra került, hogy alkalmas kiváltani a „chilling effect” hatását, vagyis visszatarthatja a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlását.

Végezetül az EJEB 2020-ban kimondta, hogy a nemzeti bíróságok nem találtak megfelelő egyensúlyt a szóban forgó érdekek között, és nem állapították meg, hogy „sürgető társadalmi szükséglet” áll fenn D. Ş. jogainak Macovei jogaival szembeni védelmére. A véleménynyilvánítás szabadságába való beavatkozás nem volt szükséges egy demokratikus társadalomban, és ezért a 10. cikk ismét megsértésre került.

A *Pretorian kontra Románia* ügyben Cosmin-Adrian Pretorian, egy regionális, online formában megjelenő lap főszerkesztője 2014. április 9-én és 30-án egy-egy cikket publikált H. B.-ről, aki 2004 és 2008 között a Román Parlament képviselője volt. Az első publikációban Pretorian H. B.-t egy poros sikátorokban kóborló kutyaéhoz hasonlította, aki egy miniszter által dobott csontot rágszál és helyi kocsmákban keres menedéket. A második cikkben hasonló sértő stílusban kifejtésre kerültek a korábban elhangzottak, és a publikáció szerzője utalásokat tett H. B. szexuális orientációjára is: „Őszintén szólva, amikor a cikket írtam, nem gondoltam, hogy egy hölgy szoknyája alá tud nézni...”⁵² Ezt követően H. B. beperelte a főszerkesztőt.

Az elsőfokon eljáró bíróság 2015. március 26-án hozott döntést. A bíróság megállapította, hogy a felperes minden ténybeli alapot nélkülöző értékítéleteket fogalmazott meg, és vulgáris kifejezéseket használt. Úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó megjegyzések nem élvezik az Egyezmény 10. cikkének védelmét. A felperes korábbi magatartásának kérdésére vonatkozóan a bíróság megjegyezte, hogy H. B. részéről nem történt olyan provokáció, amely indokolhatta volna az őt ért támadást. A bíróság részben helyt adott H. B. keresetének, Pretoriant 15 000 lej kártérítés megfizetésére kötelezte, és elrendelte a határozatnak az illető újságban való közzétételét. A szerző által benyújtott fellebbezés 2016-ban elutasításra került.

Az EJEB az ügy vizsgálata során megállapította, hogy ebben az esetben a román bíróságok a felperes kijelentéseit részletesen és az EJEB joggyakorlatával összhangban

51 *Monica Macovei v. Romania*, Judgment of 28 July 2020, no. 53028/14, § 76–81.

52 *Pretorian v. Romania*, Judgment of 24 mai 2022, no. 45014/16, §. 4–9.

vizsgálták meg, és helyes az az értelmezés, mely szerint a kijelentések értékítéleteknek minősülnek.

A Bíróság elismerte az első cikkben használt nyelvezet szatirikus stílusát, nem látta azonban okát, hogy ne értsen egyet a hazai bíróságok azon értelmezésével, amely szerint a második cikkben szereplő megjegyzések, különösen a szexuális természetű utalások sértőek és túlzóak voltak. A Bíróság továbbá megjegyezte, hogy a kérelmező a tények ellenőrzése nélkül pletykát terjesztett H. B. állítólagos alkoholizmusáról. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy egy ilyen pletyka nem képezheti a felperes által H. B. ellen felhozott súlyos és megbélyegző vádak ténybeli alapját. Végezetül, a büntetés arányosságát illetően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a kiszabott büntetés enyhének minősíthető, és nem gyakorolt visszatartó hatást a felperes véleménynyilvánításhoz való jogának gyakorlására. Összességében a Bíróság 2022-ben meghozott döntésében úgy ítélte meg, hogy a nemzeti bíróságok az esetjogban meghatározott kritériumok alapján mérlegelték az egymással versengő szabadságokat, az ügyben eljáró jogalkalmazók megfelelő és elégséges indokkal alátámasztották, hogy a felperessel szemben kiszabott büntetés egy demokratikus társadalomban szükséges volt, és hogy e büntetés és az elérni kívánt jogos cél között észszerű arányossági viszony állt fenn, és mindezek alapján az Egyezmény 10. cikke nem került megsértésre.

Ismerünk olyan korábbi ügyet is, amelyben nem került sor az EJEB felülvizsgálatára, azonban a román igazságszolgáltatásnak a tartalomszolgáltatók harmadik személy bejegyzéseire való felelősségét kellett mérlegelnie, és ezért a *Delfi kontra Észtország* ügyben lefektetett kritériumok kerültek előtérbe. A Legfelső Semmitő- és Ítélszék egyik döntéséből az derül ki, hogy a jogalkalmazók kellően figyelembe vették az EJEB adott területre vonatkozó esetjogát a tartalomszolgáltató köteletségeinek elemzésekor, és ezek alapján alapították meg a felelősséget, valamint a kártérítési kötelezettséget.⁵³

A bemutatott esetek elemzése alapján megállapítható, hogy a román jogalkalmazó számára ismertek az egyezményes standardok. Az Egyezmény értelmezése és az EJEB joggyakorlata megjelenik a felek érvelésében és a nemzeti bíróságok indoklásában is. Látható, hogy egyes esetekben az igazságszolgáltatás következetesen és nagyfokú precizitással követi az esetjogban lefektetett elemzési folyamatot, és a meghatározó szempontok alapján helyes következtetésekre jut. Nem jelent problémát az internet kommunikációban elfoglalt szerepének elfogadása és a tradicionális véleménynyilvánításra vonatkozó kritériumok online térre való alkalmazása sem. Ugyanakkor az EJEB aktuális ítéletei arra a tényre is rámutatnak, hogy még mindig előfordulnak olyan esetek, amikor a hazai bíróságok az elemzés egyes részeinek elvégzését vagy ezek egyes szempontjainak alkalmazását teljes mértékben elmulasztják és figyelmen kívül hagyják. Azzal is találkozhatunk, hogy a román jogalkalmazó, bár megpróbálja követni az esetjog algoritmusát, más következtetésre jut, mint amit az EJEB a joggyakorlata alapján elvár. A véleménynyilvánítás szabadsága és a közszereplők széles körű tūrés kötelezettsége egy olyan problematikának mondható, amire nézve az EJEB terjedelmes joggyakorlattal és pontosan meghatározott vizsgálati szempontokkal rendelkezik.

53 I. C. C. J. (Legfelső Semmitő- és Ítélszék), s. I. civ, dec. civ. nr. 3216/19.11.2014.

7. Konklúziók

Láthattuk, hogy bár a Romániában hatályos belső szabályozás képes megfelelni az Egyezmény és az esetjog által elvárt előreláthatósági és hozzáférhetőségi követelményeknek, a használt fogalmak tisztázatlansága, a definíciók hiánya és a különböző tartalmi kérdések mégis megnehezíthetik a nemzeti jogalkalmazó amúgy sem egyszerű feladatait, akinek a belső eljárást meg kell feleltetnie az Egyezmény előírásainak, és pontosan kell követnie az EJEB terjedelmes esetjogát. Ezeket a kötelességeket tovább nehezíthetik a nyelvi nehézségek, ugyanis az EJEB-ítéleteket sokszor csak angol vagy francia nyelven lehet megtalálni. Mindenképpen szükségszerű lenne a két alapjogot illető szakirodalmi viták lezárása egy esetleges törvénymódosítás által, mely az alapjogok szabályozását közelítené az EJEB és más nemzetközi dokumentumok által használt rendszerhez.

Az EJEB-jogesetek megfelelő értelmezése, rendszerezése és az eljárás algoritmikus folyamatának elsajátítása mindenképp stabil szakmai felkészültséget igényel, az ismeretek elengedhetetlenek egy kizárólag belső jogvita elbírálásának esetén is, hiszen az Egyezmény cikkei és az EJEB joggyakorlata megjelenik egy alapfokon folyó perben is.

Tekintettel az EJEB joggyakorlatának evolutív jellegére és a technológia rohamos fejlődésére, hisszük, hogy az általunk bemutatott téma folyamatos nyomon követést igényel. A nyilvánosság és a véleménynyilvánítás fő eszközeként napjainkban az új technológiákra, az internetre tekinthetünk, melyek fejlődése oda vezetett, hogy már lassan egy mesterséges intelligencia, egy chatbot is képes értelmesen kommunikálni és ezáltal becsületet sérteni is. A jövőbeli új technológiák mindenképp szükségessé fogják tenni a megfelelő jogi válaszok megtalálását, melyek nagy kihívást jelentenek a jogalkotóknak és a jogalkalmazóknak egyaránt.

Irodalomjegyzék

- Benea, I. (2023) *Cum a ajuns România țara UE cea mai condamnată la CEDO pentru „tratament inuman sau degradant”* [Online]. Elérhető: <https://romania.europalibera.org/a/proces-romania-cedo-drepturile-omului/32291903.html> (letöltés ideje: 2023. 04. 03.)
- Dudás, D. V. (2021) *Emberi jogi kézikönyv az EJEB gyakorlatára alapján*. Budapest: Wolters Kluwer.
- Ionescu, B. (2013) *Dreptul la propria imagine: o perspectivă practică*. București: Universul Juridic.
- Kokoly, Zs. (2021) 'A személyiségi jogok szabályozása a hatályos román Polgári törvénykönyvben', *Erdélyi Jogélet*, 2021/2, 65–81.
- Koltay, A. (2017) 'Az internetes kapuőrök és az Emberi Jogok Európai Egyezményének 10. cikke – A sajtószabadság új alanyai', *Állam- és Jogtudomány*, 58/4, 129–140.
- Stoicescu, S. (2019) *Libertatea de exprimare versus dreptul la reputație. Aplicarea standardului CEDO în jurisprudența națională*. București: Editura Hamangiu.
- Varga, A. (2016) *Constituția României România Alkotmány*. Kolozsvár: Forum Iuris Könyvkiadó.